

SOPRONI
EGYETEM |

BENEDEK ELEK
PEDAGÓGIAI
KAR

Varga László

PEDAGÓGIAI KULTÚRAVÁLTÁS

VAJDASÁG, 2023. FEBRUÁR

Megváltozott helyzet

- A gyermek nem a fáról pottyán le (előzmény – folyamat-következmény sajnos OUTPUT – megismerés-megértés-elfogadás – jéghegy
- Az ember individuum és társas lény, lehetünk-e sikeresek egyedül?
- Digitalizáció – az élet megváltozott, minden más – narcisztikus viselkedésformák
- Múlt – jelen - jövő tengelyén – Søren Kierkegaard, sztohasztikus a nevelés
- Média - manipuláció, tradíció hiánya, védettség kora véget ért, kontroll hiánya
- Fogyasztói társadalom , hihetetlen verseny
- Család mint közösség - átalakult
- ELMAGÁNYOSODÁS! Add nekem az idődet – felszívódni képes gyermek

A pedagógiai folyamat rendszeralkotó tényezői: gyermek, pedagógus, a folyamat

A gyermek változott?

Nekünk kell változni?

Az intézménynek kell változni?

A pedagógus kulcsszereplő -Haim Ginott

Mint tanár „rémisztő következtetésre jutottam:

az osztály döntő része vagyok, az én személyes megközelítésem határozza meg a hangulatot. Az napi hangulatom határozza meg az „időjárást”. Hatalmamban áll, hogy boldoggá vagy nyomorulttá tegyem a gyerekek életét. Én lehetek a büntetés vagy az ösztönzés eszköze. Megalázhatom és megnevettethetem, megsérthetem és meggyógyíthatom őket. Minden helyzetben az én válaszomon múlik, hogy egy krízis szélesedik vagy szűkül, a gyerekek emberi módon viselkednek vagy elembertelenednek.”

Az erkölcsalapú társadalom

(...) le kell végre számolnunk azzal a pozitivista illúzióval, amely szerint az emberiség sorskérdései a tudás, a tudomány segítségével lesznek megválaszolhatóak.

Be kell látnunk, hogy a ráció, az intellektus önmagában nem hozott, és a jövőben sem hoz jó megoldásokat. Az előszeretettel hirdetett tudásalapú társadalom nem fog jobb életminőséget teremteni.

Csak az erkölcsalapú társadalmak megteremtésébe vethetjük a reményünket. (...) AMIKOR A MÉRTÉK AZ ÉRTÉK!

Társadalmi problémák...

- Általános közérzetünk nem kielégítő volta, amelyről szociológusok, pszichológusok és más írástudók rendre beszámolnak.
- Az okok gyökerei a legtöbb e témában megszólaló szerint vélhetőleg inkább erkölcsi, mintsem anyagi természetűek.
- Egy figyelemre méltó publicisztika szerint: „Nincs ereje, nincs értéke a szónak, nincs támaszul szolgáló norma, és nincs erkölcs. Nincs emberi tekintély és becsület többé, nincs értékrend...”
- *Az erkölcsnélküliség miatti rossz közérzet* megint csak az erkölcsi értékrend és az erkölcsi nevelés erősítéséért kiált.
- S a kiáltás elhangzik az iskolákba, ahol ezt a „projektet” haladéktalanul el kell indítani.

Társadalmi problémák...

- A fejlett világ — benne hazánk — egyik legaggasztóbb társadalmi problémáját ma *a családok válsága* jelenti.
- Még ennél is nagyobb mértékben látják aggasztónak a gyermekek állapotának általános romlását a pedagógusok.
- 74 %-uk ítéli meg úgy, hogy *tanítványaik fizikai, mentális és erkölcsi jellemzői ma lényegesen rosszabbak*, mint korábban.
- A legtöbben az érzelmi és az erkölcsi terület hanyatlását érzékelik.

K. Lorenz a civilizált emberiség nyolc halálos bűnéről beszél

1. *túlnépesedés* – szűk térben élünk, agresszió
2. *az élettér elpusztítása* – már minden (silány) emberi mű, amit látunk
3. *versenyfutás önmagunkkal* – a haladással lépést tartók halnak meg leginkább szívinfarktuszban
4. *az érzelmek fagyhalála* – elmúlik az örömök átélése, elmúlik az öröm és a fájdalom kontrasztjának természet adta hullámmozgása
5. *genetikai hanyatlás* – nincs olyan tényező amely nyomást gyakorolna a szociális viselkedésnormák fejlesztésére (talán még a jog és az igazságérzet)

A civilizált emberiség nyolc halálos bűne

- 6. *a tradíció lerombolása* – kulturális tradíciót átvenni nem vagyunk képesek, ui.hiányzik a szülő-gyermek kapcsolat, nincs tisztelet, megértés
- 7. *a dogmák ereje* – tömegek feletti uralom, emberek manipulálása (reklám, divatjelenségek, egyéniségvesztő hatások)
- 8. *atomfegyverek* – általános világvége hangulatot kelt, a nyolc közül ez (lenne) a legkönnyebben közömbösíthető

Tegyük hozzá: A problémák otthon kezdődnek

➤ Az első évek a legmeghatározóbb időszak az ember életében

➤ Kalkuttai Teréz:

Könnyű az intézményeket hibáztatni a család által elkövetett vétkekért

„Jól csak a szívével lát az ember...!”

Komoly nézőpontváltás: pozitív pedagógia

1996-ban egy Martin Seligman nevű pszichológust választottak az Amerikai Pszichológiai Társaság elnökévé.

Két héttel székfoglaló és programadó beszéde előtt ötéves lányával, Nikkivel kertészkedett.

Annak ellenére, hogy könyvet írt a gyerekekről, Seligman, saját bevallása szerint, nem tudott bánni velük.

Amikor lánya — ahogy az egy rendes ötéves gyerektől várható — kertészkedés közben énekelgetett, táncolt és virág-magokat szórt a levegőbe, Seligman dühösen rámordult. Az ezután következő beszélgetést így írja le a pozitív pszichológia szellemi atyja:

Ha én igen, akkor te is

„Nikki odalépett hozzám:

— Apu, mondani szeretnék valamit.

- Igen? — Apu, emlékszel, milyen voltam az ötödik születésnapomig? Háromtól ötéves koromig bőgőmasina voltam. Mindennap pityeregtem. Aztán amikor ötéves lettem, elhatároztam, hogy nem pityergek többet. Ez volt életem legnehezebb feladata. Ha én abba tudtam hagyni a pityergést, te is abba tudod hagyni a zsörtölődést."

Mi a nevelés lényege?

Lányának mondatai elgondolkoztatták Seligmant.

Ráébredt, hogy a nevelés lényege nem az, hogy állandóan kijavítsuk gyermekünk hibáit (arra ők maguk is képesek), hanem sokkal inkább az, hogy segítünk nekik képességeik kibontakoztatásában, és abban, hogy képességeik megvédjék őket az „élet viharaitól”.

Ez az élmény megváltoztatta a pszichológiáról alkotott elképzelését is.

Eljutni „nulláról plusz ötre”

A közös kertészkedés után két héttel elmondta programadó beszédét, mely arról szólt, hogy

a pszichológia ne csak a mentális zavarok, gyengeségek és sérülések tudománya legyen, hanem az emberi erősségek és erények tudománya is.

A kezelés ne kizárólag a rosszul működő funkciók „megjavításából” álljon, hanem a jól működő funkciók továbbfejlesztéséből is.

Ezzel Martin Seligman megalapozta a pozitív pszichológiát, melynek célkitűzése az, hogy az emberi tapasztalás teljes spektrumát vizsgálja, ne csupán a lélek árnyoldalait. Nemcsak arról akar szólni, hogy az ember hogyan juthat el „mínusz ötről nullára”, hanem arról is, hogy mi segítheti „nulláról plusz ötre”.

ADAPTIVITÁS A NEVELÉSBEN

(Inklúzió – Tehetséggondozás)

Biológiai kor	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Mentális kor	6	7	8	9	10	11	12	13	14
A tanulók száma	1	4	11	21	26	21	11	4	1

(Varga Tamás)

Egységesség és differenciálás!

Kooperatív tanulás!

Adaptivitás, inklúzió!

Gyermekek megítélése régen és ma

Régi paradigmák	Mai paradigmák
<i>Felnőttekhez mér</i>	<i>Önmagához mér</i>
inkompetens	kompetens
hiányállapot	teljesség
nem fontos időszak	legfontosabb
felnőtt lét előszobája	legszebb szoba
előkészület, felkészülés nincs kész	felkészülés és legkritikusabb, legszenzitívebb, önmagához képest készen van

Alapvetések 1.

A gyermek elméje születéskor egyáltalán nincs készen, így is mondhatjuk: az agy az egyetlen olyan szervünk, mely túl korán születik.

Az első nyolc esztendő az agyfejlődés csúcsideje, az elme bámulatos gyorsasággal fejlődik, hároméves korra az agyi hálózat már rendkívül fejlett.

A gyermekkori nevelés és gondozás minősége jelentős mértékben befolyásolja az agyi hálózat és struktúra felépülését.

Alapvetések 2.

Születéstől nyolcéves korig az agy olyan, mint egy mágikus szivacs – mindent magába szív.

Opening Windows - ez az elme fejlődésének legszenzitívebb időszaka, a „lehetőségek ablaka” – ekkor tanul az emberi elme a legtöbbet környezetéből.

Az ablak viszonylag rövid ideig van nyitva, majd az ablak - nyolcéves kor körül kezdődő - becsukódásával párhuzamosan az alapvető agyi struktúra kiépülése is lassan befejeződik.

Agyunk...

- a világ legösszetettebb szellemi és anyagi struktúrája
- összes kapcsolódási helyének regisztrálásához 10 milliárd db, egyenként 400 oldalas könyvtár kellene
- 100X bonyolultabb, mint a föld teljes telefonhálózata
- legalább 1,5 millió évig képes lenne információkat tárolni, feldolgozni
- még mindig a „titkok kamrája”

Melyiket is?

- Fejlődés fókuszú gondolkodásmód
- Rögzült fókuszú gondolkodásmód

A szokás hatalma

- *Döntéseink 40 %-a nem tényleges döntéseken, hanem szokásokon alapul*
- Nem vagyunk képesek kilépni helyzetekből, másképp gondolkodni – „az emberek nem sorsuk, hanem saját elméjük rabjai” F. D. Rooseveltt
- Olyan ez amikor ugyanott vágunk át a fűvön és kikoptatjuk a gyepet – a szokások maradandó ösvényeket hoznak létre

Az akarat

- Az akarat rendkívül fontos
- Az elhatározás élménye lesz jellemünk alapja
- „Az akarat az ember lelke, az emberi természet irányító ereje”
- Minden idegsejt több elágazó szállal rendelkezik – TEHÁT MÁS UTAT IS VÁLASZTHATUNK
- Ha ellenállunk a régi beidegződésnek, új ingerületközvetítő anyag (GABA) keletkezik

Dilemmák...

- Engedjük-e gyermekeinknek, hogy számunkra különös, saját úton is járjanak?
- Támogatja-e a család, az óvoda és az iskola a kreativitás, a problémaérzékenység, az alkotó fantázia kibontását, biztosítja-e az alkotás örömét?

Neuropedagógia *a tudáskonstrukció szolgálatában*

Releváns támogató-és eszközrendszer *(A pedagógia térképének átrajzolása)*

A neurológiai eredményeinek hatása a pedagógia gyakorlatára

A pedagógusok tudása a tanulás természetéről

Válaszokat keres a legújabb neurológiai kutatási eredmények pedagógiai hasznosításának lehetőségeire

Érzelmek szerepe, jelentősége

- Központi szerepe van a kapcsolatépítésben
- Tudomást szerzünk egymás vágyairól és vélekedéseiről
- A gyerekek saját érzelemélményei jelzik, hogy mi működik és mi nem működik egy interakcióban
- Viselkedésváltoztató jelentősége van
- Fontos az érzelmekről való beszéd – az érzelem kommunikációja

Érzelemmeghatározás

„Mindenki tudja, mi az érzelem, amíg nem kell meghatározni.” (Beverly Fehr és James Russell, 1984)

A cél nem a definíciók felfedezése, nem az érzelmek meghatározásának képessége a fontos

Cél: megértsük és átéljük őket

Erich Fromm: A szeretet művészete

A gyerekek számára 8-10 éves koráig a szeretet kizárólag azt jeleníti, hogy **ő**t szeretik. A gyerekek eddig a korig hálásan és vidáman elfogadják, hogy szeretik. A gyerekek fejlődésének ezen a pontján egy új érzés születik,

az, hogy ***az ember a saját tevékenységével szeretetet tud létrehozni.***

Érzelem fogalma

A lelki folyamatok ritkán közömbösek.

E szubjektívnek mondható, élményszerű belső tapasztalást nevezzük emóciónak, affektivitásnak, gyönyörű magyar szóval: **érzelemnek**.

Gerald Hüther, agykutató

Új nevelői kultúra:

Ma már mást jelent intelligensnek lenni!!!

Közel maradni, messze repülni...

Az ember akkor érzi jól magát, ha közösségben van, de szabadon fejlődhet.

Elfogadni, támogatni és szeretni

„Semmi sem biztosítja a tanuláshoz szükséges nyitottságot és nyugalmat annyira, mint a bizalom és a bátorítás. A bátorítás csak akkor működik, ha hiszünk benne, hogy a dolog, amire a másikat bátorítjuk, tényleg megvalósítható. A tanítás legmagasabb foka az a készség, hogy másokat inspirálni tudjunk.”

Az ember leghatékonyabb tanítói

„a lelkesedés, az öröm, nem pedig a padban görnyedés. A játszókorban lévő gyerekek azért tanulnak olyan gyorsan, mert agysejteiket a lelkesedés locsolókannája napjában számtalanszor megöntözi. Ez természetesen nagyon rossz hír azoknak, akik a teljesítményre koncentrálnak.”

Csúcsélmények – a flow

- A csúcsélmények leginkább akkor jönnek létre, amikor nagyon mélyen belefeledkezünk valamilyen tevékenységbe.
- Csíkszentmihályi flow-nak, azaz áramlatnak nevezte azokat a tökéletes pillanatok, amelyeket az **öröm, a kreativitás és az élet teljes felvállalása** jellemez.
- A flow egy spontán, erőfeszítés nélküli mozgás.
- Nem passzív állapotunkban ér el!

„Tökéletes élmény”

- A boldogság nem egyenlő az anyagi javakkal, nem szerezhető meg hatalommal.
- Nem külső eseményektől függ.
- Akik megtanulják, hogyan kell irányítás alatt tartani belső élményeiket, képesek arra, hogy életük minőségét meghatározzák.
- Ilyenkor gyönyörűséget érzünk, ami meghatározó lesz majd életünkben.

A fejlődési paradoxon

- Miközben az életfeltételek folyamatosan javulnak a nyugati társadalmakban, az emberek nem érzik jobban magukat, sőt a mentális, pszichés eredetű zavarok aránya egyre nő.
- A magasabb jövedelem javítja az élettél való elégedettséget, de nem az érzelmi jólétet, boldogságot, nem csökkenti tovább a stressz szintjét.

Boldogít-e az intelligencia?

- Intelligencia: kulcskérdés a Nyugati társadalmakban
- Hiedelem: magasabb intelligenciájú emberek élete boldogabban alakul
- Tapasztalat: boldogság és az intelligencia függetlenek egymástól
- Magas intelligenciájú emberek elvárásai magasabbak a többiekénél
- Csak akkor lehetünk igazán boldogok, ha távol tudjuk tartani magunkat a világ problémáitól

A fogyasztói embertípus jellemzői

Alapvető célja a fogyasztás maximalizálása: jobb kocsira, jobb partnerre cserélni a meguntat, az emberi kapcsolatok is fogyasztási cikké válnak

Következmény:

- társadalmi-kulturális azonosságtudat hiánya,
- állandó rivalizálás,
- a közös erkölcsi elvek semmibevétele (anómia),
- a másik legyőzése érdekében minden eszköz megengedhető.

Következmények: a lelki egészség zavarai

A WHO vizsgálatai alapján A 15-től 44 éves korosztályban a lelki egészség zavarai járulnak hozzá legnagyobb mértékben a betegségek és halálozás okozta évveszteséghez, elsősorban a fiatalok között egyre gyakoribbak.

A lelki egészség zavarai, a szorongás és következményei, a depressziós tünetegyüttes a tartós stressz lelkiállapota, ami

- mind a gyermekvállalás csökkenésének
- mind az idő előtti halálozásnak alapvető háttértényezője

Érzelmi és szociális intelligencia

“Sokszor és sokat nevetni; elnyerni az intelligens emberek megbecsülését, a gyermekek ragaszkodását; kivívni az őszinte kritikusok elismerését és elviselni a hamis barátok árulásait; örülni a szépnek, megtalálni másokban a jót; jobbítani egy kicsit a világon – egy egészséges gyerekkel, egy parányi kerttel vagy azzal, hogy biztos lábon állva élsz; tudni, hogy legalább egyvalaki könnyebben lélegzik, mert te voltál. Ez a boldogulás, ez a siker.”

(Ralph W. Emerson)

Társas intelligencia (SQ)

- Az ember társas lény
- Nem lehetünk sikeresek egyedül
- Magunkhoz kell vonzani az embereket
- A kulcs ebben is az érzelmi intelligencia
- A nevelő embermágnessé válik

„az emberi kapcsolatainkban megnyilvánuló bölcsesség.”
(Thorndike: Intelligence p. 228)

Szükségünk van egymásra

Az ember társas lény.

Nem sokkal Ádám megteremtése után Isten társat is adott mellé. *Nem jó az embernek egyedül lenni"* (1 Móz 2:18) mondta.

Alapvető a vágy, hogy kapcsolatban legyünk másokkal

Kapcsolatokba születünk, kapcsolatokat találunk, keresünk.

Emberek, barátok, társak kavarnak körülöttünk, hol távol, közel.

Aztán újabb távolodások, közelítések. Változnak a résztvevők, az arcok, a kapcsolatok, ***csak mi vagyunk állandó szereplők ebben a forgatagban.***

Minden kornak megvan a maga agorája, a maga Forum Romanuma

Minden kornak léteztek fórumai, ahol közösségek gyűlhettek össze, ahol az emberek átélhették a **valahová tartozás** érzését...

Az ember társas lény. **Már Arisztotelész** is megfogalmazta, hogy az ember társas lény, csak közösségi létben tud élni.

Társas lények vagyunk, kibontakozásunk, gazdagodásunk csak a többi emberrel együtt lehetséges, csak mások gazdagíthatnak igazán bennünket!!!

Ma sincs ez másként

- Keressük azokat a lehetőségeket, ahol kapcsolódhatunk, érintkezhetünk. A közösségi portálok népszerűsége nem véletlen.
- Mindenki más-más indíttatásból jelenik ott meg. A közös, az a barátokkal való kapcsolattartás igénye, esetleg új barátságok kötése, valamint, hogy valamennyit tudassunk magunkról a világ számára.
- Léteznek olyanok, akik több betekintést engednek az életükbe, mások kevesebbet. Mindenki maga dönt a nyilvánosság határainról, milyen információkat oszt meg a többiekkel, és milyeneket nem.
- Van, kinek a barátairól sem tudhatunk, van, aki magánjellegű kapcsolatait is megosztja a virtuális közösség tagjaival.

Ahogy a világ változott Arisztotelész óta, úgy a magánéletet érintő kapcsolatok terén is változások álltak be.

Online gyerekek és offline felnőttek

- Tanítani akkor lehet, ha **fókuszál a figyelem**. Ezt pedig nem egyszerű fenntartani a pedagógusoknak.
- Sok esetben nehéz a gyerekeket meggyőzni arról, hogy **létezik élet offline is**.
- A nárcisztikus világban, "**én**"-es **közegben** élnek a fiatalok.
- A szülőknek **meg kell tanulniuk nemet mondani**, nem szabad félniük a gyerekük haragjától, a megengedés éppen szorongást vált ki a gyerekből.
- 44 másodpercig bírják – hova vezet ez?

Festinger: Társas összehasonlítás elmélete

- Összemérjük magunkat a többiekkel
- Teljesítmény és vélemények területén
- Bizonytalan helyzetekben
- Hozzánk hasonlókkal

Cél: + önértékelés

Az agy-agy kapocs kétélű kard

- Emberi kapcsolataink nem csak élményeinket - biológiai rendszerünket is alakítják.
- Az építő kapcsolatok jótékonyan hatnak állapotunkra, a mérgező viszonyok lassan ölő méreg a testben.
- Viselkedjünk úgy, hogy ez jótékonyan hasson azokra is, akikkel kapcsolatba lépünk.
- A ránk ragadó érzelmek következményekkel járnak. És az jó ok arra, hogy megtanuljuk jó irányba terelni őket.

A humor stílus

A pedagógus habitusának, műveltségének, intelligenciájának, okosságának és érzékenységének esszenciája a kincset érő humor.

Akinek nincs humora, az egyéb „aljasságokra” is képes!?

A humorérzék a kreativitással mutatja a legkifejezettebb korrelációt (Martin 1998)

A humorérzék:

- felfedezzük a jelenségek, dolgok mögötti ellentmondásokat, feszültségeket;
- szét tudjuk választani az igazat a hamistól;
- merünk játszani a gondolatokkal és a valósággal;
- a nonszensz, az abszurd esetében nem várunk megoldásra, feloldásra, megváltásra, fel tudjuk mérni azt is, hogy esetleg éppen az a nevetnivaló, hogy semmi, de semmi köze nincs a realitáshoz.

Mosoly, nevetés és humor

- Mind a három dolog akaratlagosan, tudatosan gyakorolható, fejleszthető és szokássá tehető.
- Olyan szokássá, ami jellem- és sorsfordító.
- „Isten áldd meg a magyart jó kedvvel” (Kölcssey 1823)
- A mosoly az újszülött veleszületett képessége (1 napos korban) - azért is meglepő, mert az újszülöttek látása még csak homályos, kifejeletlen.
- A mimikai izmok agykérgi reprezentációja - az agykéreg motoros területén - aránytalanul nagyobb, mint ami megfelelne a mimikai izmok tömegének

Az érzelemkifejezés hatása az érzelmekre, a gondolatokra, a cselekvésre és a társas kapcsolatokra

- A diplomaták mosolya befolyásolhatja a tárgyaló felek közötti kapcsolat alakulását, és ez pedig a tárgyalás kimenetelét.
- Ismeretes a lefegyverző mosoly kifejezés.
- Az orvosok megnyugtató mosolya a beteg számára fél gyógyulás.
- A mosolygó, de szegény anya gyermeke boldogabb és egészségesebb lehet, mint a gazdag, de nem mosolygó anyáé.
- A mosoly ingyen van és aranyat ér!

A nevetés „belső kocogás”

- Öröndetesen terjed a bohócok bevonódása a gyermekosztályok életébe. A **bohócdoktorok** játékosan és hatásosan csökkentik a gyerekek szorongásait, félelmeit, sőt megnevettetik a gyerekeket.
- Egy futballdöntő után a vesztesek kimerülten összeesnek, a győztesek pedig boldogan, sugárzó arccal és szinte könnyedén futják a tiszteletkört.
- A sikeres vizsgát hamar kipihenjük, de a kudarc után tartósabban fáradtak maradunk.
- **Feszültségoldó, lazító, hangulatjavító, fájdalomcsillapító, érzéstelenítő, jobb alvást biztosító, keringésjavító**

Humoristák

- Az embernél kifejlődő humorérzék hozzásegíthette az embert ahhoz, hogy egyre nagyobb létszámú csoportokban legyen képes együtt élni; azáltal, hogy a humor elősegíti a konfliktusok erőszakmentes feloldását, a feszültségek oldását.
- A humorérzék számos haszna közül talán a legfontosabb az, hogy általa megtanulható, hogy szinte mindennek lehet nézni a másik oldalát, a humoros oldalát.
- A királyok udvari bolondjai az igazságot nevettetve mondták ki, ezért maradtak büntetlenek. Csak úgy, mint a vígjátéktírók és a humoristák.
- A tehetséges humorista korunk egyik leghatékonyabb lelki egészségvédő szakembere.

„A szívből jövő derű se nem „kötszövet”, se nem aura intézményeink többségében”

Az iskolában a vihogás és röhögés sok esetben elnyomja, tartósan helyettesíti a szívből jövő nevetést, a jellemet faragó iróniát, a szellemes humort.

A sok helyen remekül és szellemesen működő fordított napok, diák- király vagy diák-igazgató választást megelőző kampányok, diáklapok még inkább csak afféle oázisok a tansivatagban.

Inkább csak pótlék és nem csúcspontja a folyamatosan derűs és szellemes iskolának.

Tanulni kell humorul...?

A humor életolajozó. Ha az intézmény tudatosan a „*nem rajtad, hanem érted, veled nevetek*” eszméjét hirdeti, akkor a derű, a vidámság és a játék otthonává válhat. A gyermekek kognitív és affektív képességeihez igazított **pedagógiai humor** bearanyozhatja dolgozós hétköznapijainkat – nevelőét, gyermekét egyaránt.

Teljesebb, hitelesebb személyiséget nevelhetünk, ha nyitottság, őszinteség és gyengéd humor jellemzi munkánkat. Ehhez azonban nekünk, nevelőknek is tanulnunk kell humorul.

Mi a teendő?

A pedagógus személyisége életkoránál fogva egyre kevésbé változik.

- *De ne jussunk el egy reménytelennek és károsnak tűnő állapotig, hiszen mi magunk is részesülhetünk a nevetés áldásos hatásából oly módon, hogy a **nevetést pedagógiai eszközeink közé emeljük. Sohasem késő!***
- *A nevetés, a jókedv, ha őszinte, ránk is visszahat.*
- *Az sem mellékes, hogy Ekkehard Ossowski pszichológus [2004], az osnabrückeri egyetem humorológusa szerint a humoros nevelő ritkábban betegszik meg!*

Nevelés és tanítás?

- Ám korántsem költ eleget (és nem fordít gondoskodó figyelmet) a nevelésben meghatározó szerepet játszó humán erőforrásra.
- Az oktatáspolitikai viták rendszerint a tanítás mennyiségi kérdéseiről, óraszámokról, finanszírozásról stb. szólnak; ezen a szinten meg sem jelennek erkölcsi tartalmak.

„A pedagógus világító és melegítő ember. Tanít és nevel.
Vonz és alakít. A lélek és a világosság küldöttje. Ihlet és hat.
Sugárzása nyomán egy új világ nyílik ki és készül. Egy világ,
mely olyan, mint Ő. Mindig ugyanaz, de mindig több,
frissebb, gazdagabb. Az örök megtartó tegnap, és teremtető
holnap.”

Brisits Frigyes O.Cist.: Szent Bernát pedagógiája

SOPRONI
EGYETEM

BENEDEK ELEK
PEDAGÓGIAI
KAR

**Köszönöm a megtisztelő
figyelmet!**

